

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาคือจุดเริ่มต้นแห่งความเจริญและความมั่นคงของประเทศไทยในทุก ๆ ด้าน เพราะ การให้การศึกษา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการผลิตกำลังคนอันเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศไทย ประเทศที่ต้องการความก้าวหน้าจึงจำเป็นต้องมีกำลังคนที่มีประสิทธิภาพ มีความรู้และทักษะในการ ประกอบอาชีพการงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยระบบการศึกษาที่ดีและมีประสิทธิภาพ และการศึกษา จะมีความพอและประสิทธิภาพที่ดีนั้นย่อมต้องอาศัยครู เป็นกำลังสำคัญ¹ ครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาท สำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา เพื่อพัฒนากำลังคนและพัฒนาประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพ พลเมืองของชาติ จะมีความพอเพียงมากขึ้นโดยขึ้นอยู่กับคุณภาพและประสิทธิภาพของครู ครูที่มีประสิทธิภาพคือ ครูที่มีทักษะการสอนและวิธีการสอนที่ดี มีกลเม็ดในการสอนที่สามารถใช้ได้ทันทีเมื่อต้องการใช้และ ใช้ได้ผลดี มีพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พึงปรารถนาเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปในสังคม²

ขณะนี้ประเทศไทยจะมีความก้าวหน้าทางการศึกษาอยู่ไม่น้อยแต่ก็กำลังประสบปัญหา เรื่องครูที่มีปริมาณแต่ก็ขาดคุณภาพ กล่าวคือ ขาดความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ในการถ่ายทอด

¹ บุญถิ่น อัตถากร และรัตนา ตันบุญเต็ก, การเตรียมครู, (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2503), หน้า 4.

² นิรมล สัตวชิ, รายงานการวิจัยเรื่องการสำรวจบทบาทของอาจารย์ในเทศกในการให้ ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาฝึกสอนมหาวิทยาลัยรามคำแหง, (ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523), หน้า 1.

ความรู้ ย่อมจะมีผลกระทบต่อคุณภาพของพลเมืองและผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ด้วยเหตุนี้จึงควรจะต้องมีการเตรียมและสร้างครูใหม่คุณภาพสูงจะต้องมีการฝึกฝนและให้การฝึกอบรมเป็นพิเศษแก่บุคคลที่จะเป็นครูในอนาคต ให้เป็นครูที่แท้จริง โดยให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทักษะ และทัศนคติในอันที่จะเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน เข้าใจสภาพแวดล้อมและสังคม และสามารถนำความรู้ความสามารถความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของครูมาพัฒนาการศึกษา เพื่อชีวิตและสังคมได้เป็นอย่างดีทั้งนี้โดยให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และภาวะจำกัดของประเทศ

ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานและหลายสถาบันที่ทำหน้าที่สร้างหรือผลิตครูสาขาต่าง ๆ ได้แก่ กรมการฝึกหัดครู กรมพลศึกษา กรมศิลปากร กรมอาชีวศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง สถาบันการศึกษาเหล่านี้รับผิดชอบในการสร้างครูใหม่ความรู้ ความสามารถ และมีคุณภาพ ซึ่งการที่ครูจะมีความรู้ความสามารถและมีคุณภาพดีมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับ การที่ครูได้รับการฝึกฝนอบรมมาโดยเฉพาะ ครูจึงควรเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกหัดอบรมอย่างดีที่สุด ไม่ใช่มีความรู้แต่เพียงทฤษฎีเท่านั้นแต่จะต้องมีความสามารถนำเอาความรู้มาปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย ² ความคิดอันนี้ตรงกับ ฮาโรลด์ พี อัดัมส์ และ แฟรงค์ จี ดิกกี (Harold P. Adams and Frank G. Dicky) ที่ว่าการเรียนวิชาครูเพียงภาคทฤษฎีอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะออกไปประกอบอาชีพครูซึ่งเป็นอาชีพชั้นสูงได้ จึงจำเป็นต้องมีการฝึกภาคปฏิบัติหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หรือที่เรียกว่า "การฝึกสอน" ก่อน คือกำหนดให้นักศึกษาครูได้ออกทำงาน โดยมีส่วนร่วมสอน ร่วมทำงานกับครูก่อนออกฝึกสอนตลอดจนออกไปทำการสอนจริง ๆ

¹ ละออ การุณยวณิช, "การผลิตครูสองสมัย," ศูนย์ศึกษา (กรกฎาคม 2518), หน้า 13.

² นาดยา ภัทรแสงไทย, "ปัญหาการฝึกสอนของ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร,"

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519),

ในโรงเรียนอยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง¹

การฝึกสอนนั้น เป็นหน้าที่ที่สำคัญยิ่งของสถาบันที่ผลิตครูในอันที่จะจัดให้นักศึกษาฝึกสอนได้เข้าเอาหลักและทฤษฎีต่าง ๆ ทั้งหมดที่ได้ศึกษาไปแล้วในชั้นเรียนนำออกมาปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจพัฒนาการของเด็ก มีความมั่นใจในตนเอง และเข้าใจบทบาท หน้าที่ของการเป็นครูอย่างสมบูรณ์ประสบการณ์ของการฝึกสอนนั้นนักศึกษาฝึกสอนจะได้รับตลอดระยะเวลาที่ออกไปฝึกสอน ซึ่งประสบการณ์ของการฝึกสอนนี้มีปัจจัยและองค์ประกอบที่สำคัญทั้งในด้านตัวบุคคล เช่น ครู นักเรียน รวมทั้งเพื่อน นักศึกษาฝึกสอนด้วยกัน หรือแม้แต่ตนเอง และทั้งในด้านการเรียนการสอนอันทำให้นักศึกษาต้องได้รับปัญหาหลายอย่าง นักศึกษาจะต้องเผชิญกับปัญหาและความเป็นจริงต่าง ๆ มากมาย เช่น เมื่อเริ่มออกฝึกสอนใหม่ ๆ นักศึกษาฝึกสอนจะเปลี่ยนสภาพจากนักศึกษา มาเป็นครูทันที นักศึกษาฝึกสอนเหล่านั้นจะมีความรู้สึกต่าง ๆ กัน บางคนอยากแสดงความเป็นผู้นำให้ผู้อื่นเห็น บางคนยังไม่แน่ใจว่าจะได้รับการยอมรับจากครูของโรงเรียนที่ไปฝึกสอนหรือไม่ บางคนคิดว่าจะสามารถทำความเข้าใจกับนักเรียนในระดับอายุต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว บางคนไม่แน่ใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่ตนเรียนมาว่าจะเพียงพอหรือไม่บางคนคิดว่าเมื่อตนมีบุคลิกภาพดี เตรียมตัวมาอย่างดีก็ควรจะได้รับความสำเร็จเป็นอย่างดี สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาส่วนหนึ่งของการออกฝึกสอนที่นักศึกษาครูได้พบทั้งในระยะเวลาก่อนออกฝึกสอนและในระยะเวลาฝึกสอน เมื่อปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นกับตัวนักศึกษา นักศึกษาก็มักจะมี ความกังวลใจในการปฏิบัติตนและการตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาอันจะเป็นทางก่อให้เกิดความไม่มั่นใจในการฝึกสอนของตัวเอง และจะทำให้การฝึกสอนของนักศึกษามีประสิทธิภาพลดลงไป

¹ Harold P. Adams and Frank G. Dicky, Basic Principles of Student Teaching, (N.Y.: American Book Co., 1956), P. 2-3.

² กองแก้ว เจริญอักษร และคณะ, ปัญหาการฝึกสอน: การศึกษาเฉพาะกรณี (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), คำนำ.

ดังนั้นสถาบันผลิตครูควรจะได้มีการเตรียมพร้อมโดยคำนึงถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับนักศึกษาฝึกสอนและควรจัดให้มีการฝึกคิดวิเคราะห์ และการตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การฝึกสอนก่อนที่จะส่งตัวนักศึกษาออกฝึกสอน เพื่อที่จะให้นักศึกษามีความพร้อม มีประสบการณ์ เพียงพอ มีความเชื่อมั่นในตนเองพร้อมที่จะออกฝึกสอน เพื่อที่จะให้การฝึกสอนดำเนินไปอย่าง มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทาลัยรามคำแหง เป็นสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งที่ทำหน้าที่ผลิตครู ใต้ประสบปัญหาต่าง ๆ ในการส่งนักศึกษาออกฝึกสอน ทั้งนี้เนื่องมาจากกรณีที่ทางมหาวิทาลัยรับ นักศึกษา เขามาศึกษาโดยไม่มีกรจำกัดจำนวนและมีการดำเนินการเรียนการสอนแบบตลาดวิชา จึงทำ ให้การเตรียมพร้อมก่อนการออกฝึกสอนของนักศึกษาครู และการให้ประสบการณ์ในการสอนแก่นักศึกษาครู เป็นไปได้อย่างไม่ทั่วถึง ซึ่งจะทำให้เป็นปัญหาแก่นักศึกษาเมื่อออกฝึกสอน ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่ เป็นอาจารย์ผู้สอนในคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทาลัยรามคำแหง จึงมีความต้องการที่จะทราบถึงความ คิดเห็นต่าง ๆ ในการสอนของนักศึกษาที่ยังไม่ได้ฝึกสอน นักศึกษาที่ผ่านการฝึกสอนมาแล้ว และ ของอาจารย์ที่เทศกฝ่ายโรงเรียนในโรงเรียนที่มีนักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทาลัยรามคำแหง ออกฝึกสอน เพื่อที่จะได้นำผลของการวิจัยมาปรับปรุงการจัดสภาพการเรียนการสอนให้เหมาะสมใน อันที่จะช่วยเหลือให้นักศึกษาเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเอง ความพร้อมทางด้านจิตใจ และมีความพร้อมใน ด้านการสอน ตลอดจนเป็นแนวทางให้อาจารย์ผู้สอนในการปรับปรุงหลักสูตรครูศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทาลัยรามคำแหง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. สสำรวจความผูกพันต่อการสอนของนักศึกษาก่อนออกฝึกสอน ของนักศึกษาที่ผ่านการ

¹ สุน มังคะ, แนวทางการศึกษาในมหาวิทาลัยรามคำแหง, (มหาวิทาลัยรามคำแหง, 2514).

ฝึกสอนมาแล้ว และของอาจารย์ที่เทศน์ฝ่ายโรงเรียนที่นักศึกษาออกฝึกสอน

2. เพื่อเปรียบเทียบความผูกพันต่อการสอนของนักศึกษาก่อนออกฝึกสอน ของนักศึกษาที่ผ่านการฝึกสอนมาแล้ว และของอาจารย์ที่เทศน์ฝ่ายโรงเรียนที่นักศึกษาออกฝึกสอน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นการศึกษาถึงความผูกพันที่มีต่อการสอนของนักศึกษาก่อนออกฝึกสอน ของนักศึกษาที่ผ่านการฝึกสอนมาแล้ว ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงและของอาจารย์ที่เทศน์ฝ่ายโรงเรียนในโรงเรียนที่นักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงออกฝึกสอน ใน 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ ความผูกพันเกี่ยวกับตนเองในการสอน ความผูกพันเกี่ยวกับภาระหน้าที่ในการสอน และความผูกพันเกี่ยวกับผลการสอนที่จะมีต่อนักเรียน

2. การวิจัยในครั้งนี้จะทำการศึกษาจากกลุ่มประชากรด้วยกัน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักศึกษาก่อนออกฝึกสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มนักศึกษาที่ผ่านการฝึกสอนมาแล้ว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มอาจารย์ที่เทศน์ฝ่ายโรงเรียนในโรงเรียนที่นักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ออกฝึกสอน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ความผูกพันต่อการสอน หมายถึง สภาพทางอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อการสอนอันจะเป็นภาวะที่ทำให้บุคคลนั้นกังวลใจและพยายามสร้างเสริมสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น (Constructive freestration) ในที่นี้จะยึดถือเอาความผูกพัน (concern) ที่ได้จากการวิจัยของฟรานซิส เอฟ ฟูลเลอร์ (Frances F. Fuller) และคณะที่พบว่าความผูกพันของนักศึกษาดูฝึกสอน และครูประจำการนั้นมีด้วยกัน 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ความผูกพันเกี่ยวกับตนเองในสภาพของการเริ่มเป็นครู นับตั้งแต่การวางตัว การปฏิบัติตน ตลอดจนความผูกพันกับผู้อื่น จะมีความกังวลว่านักศึกษาหรือผู้ร่วมงานจะคิดเกี่ยวกับตนอย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 ความผูกพันเกี่ยวกับความรับผิดชอบในภาระหน้าที่ที่ทำงานและความสามารถในการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 3 ความผูกพันเกี่ยวกับผลที่จะมีต่อผู้เรียนอันเนื่องมาจากผลของการปฏิบัติงาน¹

นักศึกษาที่ก่อนออกฝึกสอน หมายถึง นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่กำลังศึกษากระบวนวิชาพฤติกรรมการสอน 1 และพฤติกรรมการสอน 2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2524

นักศึกษาที่ผ่านการฝึกสอนมาแล้ว หมายถึง นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ได้ผ่านการฝึกสอนมาแล้วในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2524

อาจารย์ที่ปรึกษาดำรงโรงเรียน หมายถึง อาจารย์ในโรงเรียนฝึกสอนที่เป็นอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา หรืออาจารย์อื่น ๆ ที่ทางโรงเรียนฝึกสอนจัดให้ทำหน้าที่แนะนำช่วยเหลือให้นักศึกษาฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาก่อนออกฝึกสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มนักศึกษาที่ผ่านการฝึกสอนมาแล้ว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และกลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษาดำรงโรงเรียนที่มีนักศึกษาของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงออกฝึกสอน

1

Francis F. Fuller, June S. Parson and Jane E. Watkins,

Concerns of Teacher: Research and Reconceptualization, (The Research and Development Center for Teacher Education, The University of Texas at Austin, 1973).

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 3 กลุ่ม ดังกล่าวข้างต้น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น ความผูกพันต่อการสอนจากการศึกษาทฤษฎีของฟูลเลอร์ (Frances F. Fuller) หนังสือเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อการสอนของครู-อาจารย์ แบบสอบถามแต่ละฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป ของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ คุณวุฒิ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็น ความผูกพัน ต่อการสอนใน 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ ความผูกพันเกี่ยวกับตนเอง ความผูกพันเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการหน้าที่การทำงาน และความสามารถในการปฏิบัติงาน ความผูกพันเกี่ยวกับผลอันดีที่มีต่อผู้เรียนเนื่องมาจากผลของการปฏิบัติงาน โดยให้ผู้ตอบเลือกประเมินค่า 5 อันดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้อาจารย์และนักศึกษาตามรายชื่อที่ได้สุ่มไว้ โดยแจกและเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติดังนี้ ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อสำรวจความผูกพันในการสอนของกลุ่มประชากรทั้ง 3 กลุ่ม และใช้ค่าสถิติ ANOVA เพื่อใช้เปรียบเทียบความผูกพันในการสอนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม และใช้ Scheffe's S Methods ตรวจสอบความแตกต่างของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะใช้เป็นแนวทางให้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตลอดจนคณะครุศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ นำไปพิจารณาปรับปรุงโครงการฝึกสอน และนำไปใช้จัดหลักสูตรครุศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้นักศึกษาครูได้มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และให้ความพร้อมก่อนที่จะออกฝึกสอน และอาจจะเป็นแนวทางในการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมการพัฒนาอาจารย์ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อที่จะกระตุ้นให้ครูส่วนใหญ่ได้คำนึงถึงผลที่มีต่อผู้เรียน อันเนื่องมาจากผลการสอนของครู

ลำดับขั้นตอนในรายงานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งลำดับขั้นตอนในรายงานการวิจัยออกเป็น 5 บท

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย และลำดับขั้นตอนในการรายงานการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ความหมายของการสอน การจัดประสบการณ์วิชาชีพเฉพาะการเตรียมพร้อมก่อนออกฝึกสอน ระยะฝึกสอน ปัญหาในการฝึกสอนและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ลักษณะของแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและขอเสนอแนะ

ภาคผนวก เสนอรายละเอียดของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย